

ABONAMENTUL:

PE AN 3 COR. 20 FIL.
 „ 1/2 „ 1 „ 60 „
 „ 1/4 „ — „ 90 „

IN STREINĂTATE:

PE AN 6 FRANCI.
 „ 1/2 „ 3 „
 — 0 —

Numeri singuratici se vând
 în Cluj cu 5 fileri, într'alte
 locuri cu 6 fileri.

Răvașul

INSERȚIUNILE
 se plătesc după mări-
 mea locului ce ocupă;
 fiecare cm. □ costă o-
 dată 10 fil., de 2 ori
 8 fil., de 3 și mai multe
 ori 6 fileri.

— 0 —

ADRESA:
 „RĂVAȘUL“
 CLUJ, — KOLOZSVÁR
 6. JÓKAI-UTCZA 6.

Redactor resp.: Dr. IULIU FLORIAN

Apare în fiecare Sâmbătă

Proprietar-editor: Dr. E. DĂIANU

Sărbările culturale dela Sibiiu.

PROLOG

Sărbările ce s'au dat la Sibiiu din 19—28 August n. a. c. sunt și rămân de o extraordinară însemnătate.

Niciodată și nicăiri la noi nu s'au mai dat sărbări așa de multifarii și în dimensiuni așa de largi. Nici-odată și nicăiri la noi, nu s'au mai întâlnit atâtea inimi românești, în privirea acelorași lucruri și în palpitarea acelorași simțeminte, ca acum la Sibiiu.

Aprecierea acestor sărbări, în general și în amănuntele lor, va fi și poate să fie foarte felurită — după oameni, și după punctele de vedere, din cari vor fi privite. Un lucru însă ni-se pare clar și clarificat: au fost zile mari cele zece zile culturale petrecute la Sibiiu. Ele ne amintesc Olimpiadele Grecilor antici. Și au fost momente în acele zile, cari au zguduit sufletele, cari au mișcat inimile și au înălțat gândirile noastre.

Au fost și momente dureroase, regretabile, simptomatice, revoltătoare chiar. Dar acestea nu ne pot împedea de a constata importanța generală, ce o are *decada dela Sibiiu*.

În aceste zile ni-s'au prezentat înaintea minții și inimei foarte multe, aproape toate problemele noastre culturale; problemele, dela cari atârână viața noastră și în cari ar trebui să se consume toată activitatea noastră.

Preocupați mai ales de aceste probleme, noi ținem să dăm acum odată o icoană cât se poate de completă și cât se poate de fidelă a momentelor mai însemnate și vedite în cursul celor zece zile, ce s'au consacrat culturai noastre naționale.

Eată de ce publicăm raportul larg, sincer și colorat — ce-l primim, grație mai multor observatori credincioși ai vieții noastre publice. Îndeplinim acest lucru în bună credință, că făcând cunoscute în cercuri cât mai largi cele petrecute la Sibiiu, aducem un prinos bine primit la altarul culturii românești.

Pe drum — la Sibiiu.

E noapte întunecoasă; ar fi timpul să ne dăm odihnei după atâta alergătură de o zi. Dar nu-i voie. Trebuie să plecăm la Sibiiu. E o datorie aceasta de împlinit, nu o plăcere ce ne-am permite-o de dragul nostru. Plecăm mai mult de silă, ca de bună voie. Suntem puțini, cei ce ne impunem aceasta silă, dar trebuie să o facem. A mers veste despre sărbările dela Sibiiu... Se țin acolo, una după alta, adunările generale ale celor mai mari societăți românești. Se va inaugura »casa națională«; se va deschide o expoziție; cei doi Metropoliți ai noștri se vor întâlni, și vor face sfințirea »casei« botezate întâiu naționale, pre-

făcute însă într'un muzeu, fără cuprins. Unul va sluji în parterre, celalalt în etaj; unul va binecuvânta cu apă sfințită, celalalt va blagoslovi după obiceiul vechiu — și D-zeu va revărsa din belșugul îndurărilor milele sale peste noi toți...

Și va fi lume multă acolo la Sibiiu. Vor veni mulți frați din România; poate peste 1000. Între ei vor fi bărbați frunțași, foști — și actuali ministri...

Toate acestea ne sună de câteva zile în urechi; ne sar de pe coloanele ziarelor în ochi. Trebuie deci să mergem la Sibiiu, ori cât de mult lucru am avea acasă.

Toți cunoșcutii, cu cari ne întâlnim, ne întrebau: când plecați?

— Cum »plecați«? Plecăm poate...

— Asta nu — zic unii, noi nu *putem* merge, D-voastră înse *trebuie* să mergeți!»

Așa de curios îmi suna vorba aceasta »*trebuie* să mergeți«. — De ce să *trebuie*? Doar de atâtea ori am fost la Sibiiu. Îl știu, îi știu; mă cunosc și îi cunosc. De ce să *trebuie*? Să vezi de nou cum se aruncă praf în ochii lumii? cum se îmbată lumea cu apă rece? Să privești earăși nu știu acâtea oară, cum se încenează golătatea nelucrării, ca să apară cea mai febrilă activitate? Și să fii silit să mai și taci la toate acestea?! Să-ți impui tăcere, când ar trebui să vorbești fulgerător? Dar de *tăcut* — e drept, recunosc eu mai întâi — *trebuie* să taci. E prea mare solemnitatea, e prea festiv momentul, decât ca să-l strici cu o critică cât de justă și între alte împrejurări inevitabilă. Publicul mare — ca de obicei nu știe ce se petrece și ce ar trebui să se facă —; e prea solemn dispus, decât ca să-l lipsești de iluziile pe cât de amăgitoare pe atât de dulci, cu care își hrănește sufletul seu naiv și de bună credință.

Cuprinși de astfel de dispoziții, sau mai bine indispoziții, și călăuzit de astfel de vederi, — de mult câștigate și întărite în curs de ani — firesc lucru, că nici n'am pornit cândva la o serbare mai fără voie, ca de astădată. »Haideți — bolânzii culturii române — la Sibiiu« — ne-a fost cuvântul de plecare; haideți să ne facem datoria, să ne dăm jertfa, până la »jertfa intelctului«. Totul pentru națiune! —

Am plecat, mai fără voie, ca ori când, și ne-am întors — anticipăm judecata — mai mișcați ca ori când.

Mărire culturii naționale, că roadele ei ne au îndulcit. Nu roadele »Asociațiunii«, ci roadele îmbujorate, mustoase, delicioase, cari cresc, deși nu e cultivat, pe pomul îmbetrănit al poporului românesc de pretutindeni.

Trenul e îndesuit de lume — românească! Clasa a II-a, ca și clasa I., e plină de călători ro-

Casa nașterii lui G. Barițiu.

(Casa parochială din Jucul-de-jos, unde tatăl lui Barițiu a fost preot.)

mâni. Eată reprezentanții Bihorului: Iosif Vulcan, cu Dna, — președintele fondului de teatru și stegarul încărunțit, dar tot neclătinător încă, al literaturii române în Bihor. Ací e și Măria Sa Moise Nyeș, canonic din Oradea, reprezentantul Sfinției, Sale episc. Radu. Ací e dl N. Zigre, avocat în Oradea-mare. Ací e Teodor Bulc, profesor și director al Seminariului din Beiuș, și mulți alții. Ací-s cei de pe Someș, cari se adaug la șirul nostru, la stația cea dintâiu.

Dr. Teodor Mihali, deputatul Ilenzii și șeful deputaților »naționaliști« din dieta ungurească; Dr. Al. V. Voevod, fostul candidat dela Ighiu, care evită o discuție a activității acum după articolii strașnici ai Drului Cassiu Maniu. Eată și fratele Al. Pocol de Lozna-mare, cu băiețelul seu, și cu simpaticul preot Breban dela Baia-mare, care nu mai o scădere are, că nu are barbă — fiindcă și-o rade. Ne spune conductorul, că trenul e plin de Români, cari merg la Sibiiu; și la fiecare stațiune mai de samă se adaug nouă cete. La Copșa-mică e o ceată mare, venită decătră Brașov. Sunt așa de mulți încât abia încap în sala stațiunii. Ce vom face noi? Nu avem unde șede, ca să luăm ceva. Ne plimbăm revăzând pe vechii cunoscuti și făcând canoștințe nouă. Nu se aude decât românește pretutindenea. Abia ne strângem mâinile — și e timpul să plecăm — spre Sibiiu.

E ziua de-abinele, ne uităm recoriți din tren. Eată Frâua — satul lui Axente. Ce mai face oare bătrânul viteaz? Vestii rele auzim. E pe patul durerilor din urmă într'un spital din Brașov. Slăbit în puteri, și părăsit de toți, el se stânge încet, încet — ca un jaratec mare. Acoperit de cenușa groasă mai arde încă focul sub spuză — ochii lui schinteitori — dar în curând numai cenușa rece va arăta, că a fost cândva ací o mare vâlvătaie de spirit, de energie și de viață.

Cuprinși de duioase amintiri și de melancolice gânduri pentru viitor, privim spre răsărit! Zorile încununează cu fășii de strălucită lumină creștetele munților, despărțitori de țeară; mai apoi aceste fășii luminoase se îmbujorează, cu o culoare viorie întâi, apoi tot mai purpurie. Pare că ce-

rul însuși vrea să însemneze cu o aureolă aceasta mare zi a *Schimbării la față*, ce ne răsar, amintind preamărirea lui Christos înaintea alor sei, și care e chemată totodată a fi și proslăvirea culturai noastre naționale.

În fața praveștii superbe ce ni-o deschide ceriul rumenit dinspre Negoii și Surul, și Turnul-Roșu — pe unde au să vină cetele mari de frați la sărbătoare — inima ni-se umple de frumseți de sentimente și ne cufundăm în gânduri, cari ne duc așa departe.

Dar eată luncile din jur cum se mișcă. A-supra ierburilor verzi plutesc nurași arginții, cari se adună, se înșiruie și trec înainte strălucitori, ca niște tabere de spirite curate, ca niște oști de îngeri și arhangeli, ce înarmați cu armele spiritului, pornesc la deprinderi pe câmpii de luptă de mâne... Se aud trimbiți de argint și glasuri feerice prin aer, coruri se perd în văzduh și răsună în surdina ca un zumset de roiu de albine.

....Am visat și din visul frumos plin de lumină și armonie m'am trezit în gara Sibiului.

E largă gara, — s'a mai mărit de când n'am mai văzut-o — și e totuși plină de lume, mai tot Români. Norocul, că istețul nostru tovarăș a sărit de-adreptul la trăsuri, și a ocupat două pentru noi și vecinii nostri de compartiment. Cei mai mulți oaspeți rămân îngândurați și năcăjiți la gară. Nime, nime, din comitetul organizator, nu se ivește; nime și nimic nu arată, că la Sibiu România pregătesc sărbări pe 10 zile. E așa de pustiu, așa de sinistru de părăsit totul.

Numai otelierul nostru, vechiu cunoscut, care ne așteaptă zimbitor la poarta »Impăratului Romanilor« ne mai liniștește necasul ce ne clocote în suflet. — Cuprinși de egoism, uitând de toți nenorocii nostri tovarășii, martiri ai culturai, ne dăm pace și ne lăsăm somnului, cu toate că-i ziua deplină, cu soare.

La biserică.

Sunt 9 ceasuri dimineața, în acea mare zi a »Schimbării la față«. Ne grăbim a ajunge la biserică — după care împlinire a datorinței creștinești, vom trebui să fim la 11 ceasuri la adunare. Sibiul, în plinul de soare al acestei zile, care e o îndoită sărbătoare, cu adevărat s'a schimbat la față. Pe strade e o mișcare de capitală. Și în mulțimea ce mișună, pistriță, domni-dame, tineri și bătrâni, în costume naționale ori internaționale, este un aier românesc, de București. Parecă s'a mutat frontiera.... Totuși nu greșim orientarea. Eată-ne la Cibin, eată și biserică noastră, frumoasa bisericuță unită din strada Podului.

Greșește și dl Iorga câte odată, ca ori ce muritor, ori cât ar fi merit nemuririi, de care nu se vor împărtași cei ce îi caută cu intenție greșelile. Greșește zic, când aceasta biserică de mare însemnatate o numește pur și simplu »capela unită« (»Sămân.« IV. 33. p. 582) N'a fost și nu este o capelă aceasta biserică, la umbra căreia își doarme somnul lin, cel ce neastimpărat era: *Papiu Ilarian*, și cel ce neobosit era: *George Barițiu*, și acel ce neînfricat era: baron *Ursu*, și în fine cel ce neclintit și neclătinitor stegar era: Dr. Ioan *Rațiu*.

Acum, de câțiva ani, prin regularea șoselei, casa parochială a câștigat înaintea bisericeii un teren, încă odată pe cât era curtea veche, și l'a prefăcut într'un parc frumuseț, ce se va desvolta tot mai frumos. În dosul acestei grădini biserică, zidită în pur stil roman, se înfătoșează și mai bine, decât înainte, ear monumentul lui Papiu Ilarian, cioplit din marmoră albă, — grație *Academiei române* — răsar și mai strălucitor din fondul de pajiste verde. Alături mai sunt și alte frumoase monumente, cari păstrează amintirea unor morți distinși în viața lor. De cealaltă parte a bisericeii, — care nu se vede din drum — sunt mormintele bravilor bărbați amintiți mai sus. Barițiu are la creștet o cruce frumoasă de granit, prins al familiei sale mai restrinse, nu al familiei celei mari, a românilor. Și mormântul baronului Ursu e însemnat bine, cu o cruce de peatră alburie, în care s'a prins, ca într'un zid de cetate cea ghiulea neagră de tun, care îi picase neînfrântului erou dela Lissa la picioare, dar care uimită de curajul lui liniștit, a uitat să-și caște gură

de moarte purtătoare, și să spue și esecute sentința grozavă cu care se însărcinase de cătră dușman. — Numai mormântul-criptă al bătrânului Dr. Rațiu stă fără podoaba, ce i-s'ar cuveni din partea neamului, îndestulându-se, în aceasta epocă de caos și frământare, cu cei do rugi de trandafiri ce-i străjuiesc la cap și cu șiru de viță de vie, ce-l umbrește de cealaltă parte

Imprejmuită cu astfel de morminte și străjuită de astfel de spirite treze, nemuritoare, »capela unită« dela Sibiu pare un mic »Pantheon« la care aleargă mulți ca să se închine lui Dzeu cu rugă cucernică, și să se inspire dela șoaptele mormintelor, ce le scutește sub zidurile sale. Mai ales azi, în marea sărbătoare, vin mulți, și de cei din coace, și de cei din colo de Carpați. Biserica e îndesuită de lume bună.

Celebrează însuși I. P. S. Sa Metropolitul Mihalyi dela Blaj, asistat de o mare suită, în care Dr. Bunea, Dr. Marcu, Stef. Pop, canonici. Doi diaconi lectorează, Micu și Popa. Cântările, răsună puternic din cor, sub conducerea baciului Ionaș și alui Papiu, cei mai buni cântăreți bisericești ai nostri. După s. evanghelie I. P. S. Sa rostește o cuvântare mișcătoare. Se emoționează de-i tremură glasul și i-se umezesc ochii. O solemnitate duioasă produc aceste lacrimi dela altar. Publicul se pătrunde ca de un fior dulce. Inimile pare că se înțeleg toate, cum nu s'au înțeles nici când. Se simte și resimte de toți, că cele ce urmează sunt momente istorice. Printre creștinii, cari umplu biserică se ved mulți frați din România, figuri distinse ale vieții publice. Ele se disting, și pentru cei ce nu-i cunosc, prin bătrâneța venerabilă a unora, prin spiritul viu al altora, prin eleganța și libertatea în mișcări și gesturi, ce se observă la toți.

După sfânta liturgie Inaltul nostru Părinte Metropolit împărtește însuși nafura; — o pâne albă și bună — împarte sfințita lui dreaptă. Și cel ce primește mai întâiu aceasta pâne a dragostei, din mâna Părintelui nostru, este cel mai bătrân dintre frații veniți la noi, în semnul dragostei frățești, este dl *Petre Grădișteanu*. După dînsul se înșiruie o serie lungă de bărbați fruntași, mireni de aici, și de dincolo, preoți și protopopi, cu costume de gală, — și în acest amestec binerenduit se face o împărtașire comună a tuturor cu aceeași pâne, sfințită de aceeași credință și de aceeași speranță.

Până s'au împărtașit toți creștinii, de aceasta rară fericire de a putea săruta mâna Metropolitului, — noi ceilalți am cercetat earăși mormintele și am constatat în preajma lor, cari au pecetluit atâtea doruri și dureri, că venirea Metropolitului nostru la Sibiu înseamnă un fapt mare și îmbucurător și că bucuria aceasta nu ni-o putem ascunde dinaintea celui ce ni-a pregătit-o...

Când, în fine, a eșit întreg cortegiul clerului din biserică, și Metropolitul rumen de atâtea căldură împărtașia binecuvântările sale asupra mulțimei, care i-a deschis o cale triumfală printre poporul credincios, eată dl Dr. Tripon, inimosul avocat dela Bistrița, s'a făcut interpretul tuturor spunând, în poarta casei parochiale, cât de fericită se simte turma, că la o zi mare ca aceasta se găsește în jurul Păstorului seu suprem, aici în Sibiu... Aclamațiuni puternice »să trăiască« acoperiră cuvintele de urare pe care oratorul nostru le aduse Metropolitului nostru.

Asemenea cu mare pompă, ba desigur cu și mai mare pompă, s'a celebrat s. liturgie în biserică gr.-or. din Groapă, unde a pontificat I. P. S. Sa Metropolitul Mețianu cu mare suită. Catedrala cea măreață nefiind gata și sfințită, firește, nu s'a putut celebra în ea. După liturgie lumea merge la adunarea Asociațiunii, anunțată pe 11 oare a. m.

La »casa națională«.

Mână la »Casa națională« — birjar! — zise unul de ai nostri când ne-am suit în trăsura ce ne aștepta la poarta bisericeii. —

— Unde mă rog?..

— Acolo în strada Morii... o nu știi? Străbătem prin nori de pulbere până ajungem în str. Morii nr. 6. Aci este casa, care ar fi să fi fost »națională«. Ea are două fronturi. Cătră strada

Morii e casa de chirie, cu 2 etage, mi-se pare O casă bună de locuit. În parterre locuesc doi români: Dr. Vas. Bologa, dir. școlai de fete, — de o parte, și dl Lazar Triteanu, referent școlar, de altă parte. Au cuartire foarte drăguțe, cu adevărat. —

Treci printr'o curte destul de largă, care se îmbină cu curtea școlai de fetițe a »Asociațiunii« și ajungi la adevărata casă, care ar fi să fie națională. Frontul acesteia se deschide spre parcul numit »Șoldiș«, care de când a dispărut zidul și șanțul vechei cetăți, e deschis și plăcut. Din parterre aceasta se pot ceti pe casă niște litere de aur, cari dau: MUZEUL ASOCIAȚIUNII. Aci, în parterre și etajul prim sunt biurourile Asociațiunii și localurile pentru muzeul ce se va înființa cu vremea. În etajul II este sala teatrului, arangeată cu cheltuiala de peste 6000 cor. a »Societății pentru fond de teatru român«. Eată cum descrie dl Iorga aceasta Casă, care ar fi fost să fie »națională«:

Clădită într'un loc deschis și prietenos, lângă un mic parc, nu tocmai departe de cea catedrală, despre care și după ce am văzut-o nu pot zice nimic de bine, vecină de curte, înșirșit, a școlii de fete, — casa națională e o mare zidire trainică, ce-și înalță cele trei rânduri gospodărește și cam bătrânește în marea ei tineretă, fără însușiri și fără defecte în ceea ce privește arta.

Intrăm printr'un atriu ținut de stâlpi negri, ce fac o impresie de doliu în mijlocul dispoziției de sărbătoare veselă. Înaintea sălii aglomerație de lume, dela care aflăm, că adunarea »Asociațiunii« s'a început dela 10 oare. Cum se poate? Doar programul publicat în organul oficios al societății, în »Transilvania« este indicat începutul pe 11 oare. Ni-se arată însă o broșurică »Astra« tipărită la Krafft, în care suprindă programa tuturor sărbărilor, ce se vor aranja »din incidentul« adunării gen. a »Asociațiunii« și a inaugurării Muzeului și espozițiunii etnografice și istorice-culturale. (Ce incident minunat acesta, în care coincid atâtea lucruri, nu incidental, ci anume pregătite și înainte ficsate!) În broșurica Astra deschiderea adunării e ficsată pe 10. Eată începutul este destul de ominus pentru mersul regulat și precis al lucrurilor. Tot ce e mai regretabil este, că Metropolitul Mihalyi, venit dela Blaj de ieri și anume pentru adunare, ținându-se sigur de programul oficial — nu de cel al lui Krafft — lipsește dela sedința primă a adunării »Asociațiunii« Dar cercurile conducătoare — dedate cu »incidentele« — nu se prea sinchiesc de acest incident; — li-se pare fără nici o importanță.

Adunarea »Asociațiunii«.

Intrăm în sală sfioși de liniștea solemnă, ce stăpânește aceste strălucite ziduri. E lungă sala teatrului și e plină de lume. De abia sunt pe la mijloc unele scaune goale. Președintele — dl Iosif St. Șuluțiu, bătrân palid cu frumos păr alb și creț și cu mustețe lungi — își cetește liniștit lungul seu discurs. E tipărit pe niște fășii tot așa de lungi, pe cari le întinde înaintea sa. Vocea-i prea debilă nu-l ajută însă, ca să străbată prin aceasta strălucită galerie de sală, abia se înțelege câte o vorbă de cătră cei de mai înainte. Totuși ascultă toți, deși puțini aud ceva.

Un domn, viu, în ochi cu mult foc, purtând o barbă ca un proroc, ne face un semn de salutare. E dl Iorga. Mergem lângă dînsul și ne salutăm în liniște cu o puternică stringere de mână, care spune totul ce buzele rețin pentru respectul solemnității. Se miră, că Metropolitul nostru, — care știe că a venit la Sibiu — lipsește dela ședință, pe când Metropolitul Mețian e de față. Bănuiește cine știe ce — până îi esplic.

Intr'acea președintele încheie cuvântarea sa de deschidere, pe care jurnaliștii, ce-i stau la spate, în fundul scenei, au auzit'o mai bine, — și au publicat'o întreagă. Se aleg în curând comisiunile de lipsă și ședința întâi se încheie înainte de 11 oare. Aclamații puternice acoper glasul slab al președintelui, ce anunță ridicarea ședinței.

Inaugurarea Muzeului.

Lumea, care se împraștia se la 11 ceasuri și alți mulți revin la 12 oare din zi în aceeași sală a teatrului — unde are a se face, de astădată

conform programei — inaugurarea muzeului, care nu este, ci va fi, și a expoziției, care este și în cursul nu va mai fi.

D-l președinte Șuluțiu reocupă scaunul său pe scena teatrului, asistat ca de un juriu, de membrii comitetului central. În fondul scenei și printre culise, mulțime de tineri buclăți și agili; sunt jurnaliștii. Niciodată n'am văzut atâția ziaristi români împreună. Congresul presei, de care s'a vorbit ca de un proiect, s'ar putea realiza numai decât, — dacă ar fi vorba numai de atâta.

În șirul prim al publicului cam, de o parte, se zăresc figurile venerabile ale celor doi Metropoliți. Mă uit cu drag la grupa lor, pentru-că sunt un simbol foarte mult cuprinzător. Capii bisericii române, în fruntea poporului, în cea dintâi sală de teatru român, în momentul de a inaugura cel dintâi muzeu istoric-erzografic, comun tuturor Românilor din aceasta țară — eată ceva rar!

Me uit, me uit, — dar lumea are altceva de privit. Aproape nu dă nici o atențiune celor doi bătrâni păstori de turmă. D-l lorga, ager la privire ca un vultur, și larg în orizontul gândirii sale mari, se uită de sigur și el la cei doi Metropoliți. Deși nu-mi plac ochelarii prin care i-a privit, eată totuși ce impresie și-a fixat în »Sămănătorul«:

Ceea ce a fost mai însemnat data aceasta e de sigur apariția Mitropolitului Mihályi. Figura zimbitoare, fină, încadrată de barba scurtă și de calota viorie, înaintea repede spre singurul loc, care i-s'a putut da. E tot viociunea și știința de lume, care deosebesc pe capul Bisericii unite. Acuma stă lângă Mitropolitul Mețianu, și mi se pare că se privesc între sine ca doi călători bine crescuți, unul chiar cu totul elegant, care au făcut cunoștința adineaora în compartimentul lor de tren. Și departe, în trecut, ved pe Mitropolitii Șaguna și Șuluțiu*) într-o frumoasă zi de Maiu din anul 1848, ieșind împreună înaintea poporului lor adunat în ceas de primejdie și aducând din aceiași biserică o solie Dumnezeiască. Ceva mai aproape ved iarăși, tot pe aceia doi, lucrând fiecare cu puterile sale la înălțarea clădirii ideale pentru care s'au potrivit acum, supt supravegherea d-lui Diaconovici, pietrele materiale ale palatului în care stau astăzi ca pe aceiași bancă de vagon urmașii acelor întemeietori.

Ori cum ar judeca cineva, faptul rămâne elocvent: cei doi Metropoliți, cari reprezintă totalitatea Românilor din țară, au fost de față, în frăție, la inaugurarea sârbărilor »Asociațiunii« și a muzeului istoric în deosebi. Păcat, că nici președintele, nici altcineva din comitet, ori din public, nu li-a făcut, din partea adunării, omagiul cuvincios. Mai ales după incidentul dela adunarea din Timișoara — omisiunea aceasta este gravă... Dar să tăcem aici.

Căci au mai urmat și alte momente de importanță deosebită. Maiestatea Sa a dispus guvernului său să se exprime »Asociațiunii« cea mai înaltă mulțumită pentru invitarea ce i-a trimis, și sincere regrete, că din cauza altor ocupațiuni nu poate lua parte la serbarea dela Sibiu.

Comunicatul guvernului, a fost adus printr-o scrisoare a comitetului suprem Thalmann la cunoștința Asociațiunii și aceasta scrisoare s'a cetit între semnele unei bucurii generale. Momentul acesta de importanță istorică merită să-l prețuim înbeosebi.

Asemenea profundă impresiune a făcut scrisoarea de salutare a d-lui Alexandru Mocsonyi, președintele de onoare al »Asociațiunii« și a toată asocierea românei din aceasta țară. Tot Românul se cade să cunoască aceasta scrisoare, pe care nu vom întârzia a o reproduce întregă.

Cuvintele de salutare rostite din partea societății surori, prin preș. Ios. Vulcan, asemenea au fost primite cu multă însuflețire. Nu e mult decât a propus cineva »Asociațiunii«, ca la adunările sale să invite totdeauna și societățile surori, în deosebi Soc. pentru fond de teatru. Atunci recii membri ai comitetului au primit cu receală proprie naiva propunere, ce li-se părea o formațiune goală — dar au primit-o. Și azi câtă însuflețire se revarsă din aceasta înfrățire culturală a celor două grupări mai mari ce avem!

*) Impresionat de sigur de numele d-lui Șuluțiu și de ideile dînsului, a comis d-l lorga acest *lapsus calami* de a pune pe Șuluțiu Metropolit la 1848. Greșeala nu e însă așa de grea cum se pare unor dușmani ai genului cari se grăbesc să o exploateze.

Președintele citește discursul de deschidere și inaugurare. Aceleși însușiri bune și aceleși scăderi ca și la deschiderea adunării, cu un ceas mai înainte. Discursul s'a publicat în multe foi. Aici ficsăm o singură parte:

»Ideia Muzeului — zice-se — nu e scoasă din adâncimea cărților, ci din sufletul popoarelor, acest isvor bogat, elocuent și neperitor. Muzeul e arsenalul cel mai puternic, cu care-și apără un popor originea, individualitatea și tot ce a moștenit dela străbuni.

Ne-am trezit cam târziu, ce-i drept; dar mai bine târziu, ca nici odată. Cele mai rare obiecte, în decursul secolilor, s'au adunat în Muzeul din Viena și cel din Budapesta, care păstrează rare și prețioase suveniri artistice și istorice din Ardeal, această țară atât de bogată în tezaure arheologice.

Ultima descoperire măreață, căreia asemenea nicăiri nu se găsește, nu datează mai departe de anul 1858.

Dovadă sunt cele trei »Tabulae ceratae« găsite în »Cetatea mare« din »Auraria Daciae«, precum au numit Romanii, străbunii noștri, Abrudul. Aceste table azi sunt ornamentul muzeului din Budapesta. Muzeul ardelean din Cluj înființat tot în anul 1858, apoi comisiunea compusă de ministrul Dr. Pauler în 3 Iulie 1872, spre scopul căreia dieta votase o sumă considerabilă, a adunat mai toate obiectele de artă istorică.

În timpul de față s'a pornit o adevărată emulație, o însuflețire la toate popoarele țării pentru înființarea Muzeelor. Astfel clerul romano-catolic, Armenii, Sécuii, Ciangăii, ba și unele comitate înființează muzee locale. Muzeul face cel mai bun serviciu, nu numai poporului, căruia aparține, ci patriei întregi. Este mijlocul cel mai potrivit pentru a se cunoaște reciproc popoarele țării. Prin cărțile și prin produsele literare preste tot se dovedește gradul de cultură al unui popor, cu deosebire evoluția și progresul literaturii.

Poporul nostru, scăpat abia de o jumătate de secol din sclăvie, luptând pururea cu porniri contrare dezvoltării sale naționale, nu s'a putut ocupa cu lucruri ideale. Îngrijați, ca nu cumva civilizațiunea, care e internațională, care cucerește zi de zi tot mai mult teren, să nimicească ceea-ce e cultură națională, ne-am pus pe lucru. Astfel a înființat Asociațiunea, ca centru cultural al Românilor de sub coroana Sfântului Ștefan, acest palat al Muzelor«.

La expoziție.

»Acum vă rog domnilor, să mergem, să cercetăm expoziția!« — Astfel s'a încheiat discursul de inaugurare. Și lumea a ascultat. Să ascultăm și noi pe d-l lorga, care scrie astfel în »Sămănătorul«:

Cu Mitropolitii în frunte, lumea trece la cealaltă clădire, a școlii de fete, unde un șir lung de odăi cuprind acest Museu fără cheltuială, numai din prinoase, care se va risipi în parte mâne când fiecare își va lua comoara înapoi, dar care astăzi e la un loc strălucind în ochii noștri bucurăși și în ochii străinilor. Sunt icoane grele cu mânăștri îmbrăcăminte de argint, cărți rufoase, frumoase scrisori de mână de prin timpuri, antimise de prin 1680 încă, întipărite pe mătășă sau pânză, sunt foarte multe fotografii și chipuri. Acestea de o camdată în secția istorică a Mitropoliei sibiene. În altă secție istorică, a mirenilor de ori ce lege, se ved alte asemenea tipărituri, scrisori, lucruri de artă, moaște de tot felul, expuse de despărțământul Clujului, de societatea studențească a »României June« din Viena și de atâția alții cari au adus până în ceasul din urmă și cari aduc neconținut, zi de zi. O a treia expoziție istorică, în alte două odăi, e a Bisericii unite, cu alte icoane, cărți, răvașe și chipuri, între care unul întunecat al Vlădicăi luptător Inochentie Clain, rupt și sfărâmat ca inima lui cea mare și altul, cu fruntea largă, ochii adânci și mustața mică, tunsă și mâncată, a harnicului și îndărătnicului Șincai. Secția etnografică dă cea mai strălucită adunare de țesături, cusături și podoabe care poate ferma ochii și bucura inima. Băncile, folositoarea pârghie a întregii vieți românești de aici, au o odaie anume. Părerea tuturor e, că s'a făcut ceia ce nici nu se putea aștepta.

Banchetul.

Fiindcă l'am citat mult pe d-l lorga, ar trebui să-l ascult și aici și să nu vorbesc de banchet. D-sa din princip n'a voit să ia parte la banchet. Doar înainte de sârbări a spus într'un frumos și drept articol, că dacă s'ar da viață »Transilvaniei« — aceasta foaie osândită, pe care o primesc toți și nu o citește nimeni — și s'ar tipări cărți pentru popor, aceasta faptă ar prețui de sigur mai mult, decât toate banchetele, ce s'au mai banchetuit și câte se vor banchetui de acum înainte«. Totuși nici d-l lorga nu s'a ferit de a privi banchetul — încunjurat de o gardă de tineri din loge.

Priveliștea va fi fost măreață. Sala casei sociale a Sașilor este mare; rivalisează cu o piață. Și toată a fost plină de mese în lat și pe la capul acelor mese se întindea o altă masă, cât sala cea lungă și frumos împodobită. Frumseța estetică a aranjamentului este aceea, ce dă farmecul și cuprinsul unui banchet. Mâncările și beuturile — de obicei rele — nu vin aici în considerare. Din acestea ar trebui să resulte espresiunea sentimentului comun, dat în vileag prin toaste, cari la rëndul lor să încălzească auditorul și să-l cucerească pentru o idee, pentru un ideal, care altfel s'ar scăpa din vedere sau s'ar uita poate.

Toastele acestui banchet n'au fost tocmai la înălțimea situației. Unitatea de vederi și de sentimente abia mai târziu și-a aflat oare care espresie. Firește, au fost toaste oficiale, puse la cale cu anume tendență, să fie cât mai — oficiale.

Președintele a închinat, foarte cuminte în fond, — la o adresă greșită înse ca formă — pentru Rege (nu pentru »împărat«, cum zice dl lorga, nici pentru »împăratul — și Regele nostru apostolic«, cum zice legea și biserica noastră). Prof. I. F. Negruțiu a închinat, în numele comitetului pentru reprezentanții despărțemintelor și oaspeți.

Virg. Onițiu răspunde constatând, că Asociațiunea este mama societăților noastre culturale — și închină pentru comitetul central. Dr. L. Leményi salută pe primarul orașului Sibiu, Drotleff, care răspunde imediat, în limba sa maternă, vorbind foarte cuminte și mai cu serios fond decât antevorbitorii. Dr. E. M. Cristea, mai larg și mai cu inimă salută pe oaspeții veniți din regat, de a căror prezență, atât de importantă, suntem mândri. A răspuns un bătrân profesor universitar Ștefănescu. Avântat vorbește Profesorul Andreiu Bârseanu, relevând importanța muzeului și meritul familiei Mocsonyi, a cărui ilustru șef și cu privilegiul acesta a salutată cu o splendidă scrisoare »Asociațiunea«. Sgomotoase aclamații au resunat ca un răspuns entusiasmătră îndepărtatul Mecenat al Românilor.

A mai vorbit în urmă tinerul profesor dela universitatea din București Antonescu, care a ridicat dispoziția de însuflețire a salei la culme. Ar mai fi vorbit poate și alții — și așteptam — dar președintele a ridicat masa. Am mai petrecut câteva momente senine, de dulce înfrățire sufletească, cu câțiva bărbați distinși, în a căror vecinătate plăcută, ne găsim, și am eșit să vedem expoziția, despre care vom vorbi mai târziu.

Serata etnografică.

La 9 oare seara se ține serata etnografică în sala teatrului național. Bilete nu se mai capătă de ieri. Prin urmare nu-i chip să înțrăm. Mergem totuși la fața locului, în fața sinistrului, cum s'ar zice. E o aglomerație mare. Polițiștii păzesc intrările. Se aude când și când, printre acordurile muzice, câte o doină dulce, dulce ce se pierde în șgomotul incintei, unde mulți își varsă necazul, că nu pot să între. Abia putem face loc, din grația specială a d-lui Diaconovici și a unora, ce es, — nu știm de ce — pentru vr'o 3 iubii frați de dincolo. Auzim, că s'au produs conflicte, s'au mâniat foc jurnaliștii din România, de necaz unii au telegrafat indignarea lor la București și au plecat și ei acasă. Noi ne resignăm, în fața imposibilității, și ne mângăiem, că serata se va repeți odată în sala cea mare, unde a fost banchetul, și unde poate vom străbate. Atunci vom vorbi de ce am văzut.

Ședința a doua a Asociațiunii.

O zi lungă și obositoare a fost cea de ieri. De abia am odihnit nițel, și când ne trezim ni-se pare că nu de una, ci de două-trei zile suntem în Sibiu. Azi e Duminecă. Mergem earăși întâiu la biserică. Metropolitul nostru lipsește. A plecat, cum spun, încă aseară însoțit de suite sa. Numai dl Dr. Bunea a mai rămas.

După s. liturgie mergem la a 2-a ședință; să începe earăși la 10 oare. Decursul e cevași mai animat ca al celei de ieri. Metropolitii lipsesc amândoi. Comitele suprem asemenea n'a mai venit, nici primarul. Urmează pe rënd ra-

portul celor trei comisii. Dl Dr. Branisce e referentul comisiei raportului general. Face un eseu mai lung și recomandă spre primire toate propunerile. Ne surprinde o propunere de a se tipări dicționare, româno-maghiar și româno-german, cu scop de a înlesni alor noștri, mai ales damelor, lectura autorilor din România, în scrierile cărora s'ar găsi multe cuvinte neînțelese la noi. I-se oferă ocazie să rectifice această propunere — și nu primește oferta. Incidentul penibil se încheie cu aceea, că afacerea se va transpune secțiunii literare...

Dr. N. Vecerde, referentul comisiei financiare, propune aprobarea socotelilor și bugetului și se primește unanim, având cassarul Vătășan toată încrederea adunării.

Dl Dr. Cristea, referentul comisiei însărcinate cu înscrierea noilor membri, face raportul cel mai îmbucurător. S'au înscris membri pe viață: Metropoliții Mihalyi și Mețianu și Episcopii Dr. Radu și Dr. Hossu, Episcopul Radu a trimis și casei naționale 2000 cor. făcându-se astfel întemeietorul ei. Acum dintre arhierii români numai unul nu e membru pe viață a Asociațiunii. Nu-i greu de ghicit, care?

Urma să se aleagă un vice-președinte, fiindcă cel ales acum un an, Dr. Ath. Marienescu, n'a voit să primească. În numele comisiei esmise spre a candida, dl Dr. Bunea, în cuvinte frumoase candidă, pe unul singur, unu dar bun, pe dl Andreiu Bârseanu. Sala primește cu ovațiuni, cari se împart și propusului și propunătorului. Nu se mai votează. Este primul entuziasm, care a consacrat această sală, și care se respectă. Bârseanu e președintele nou, adică vice-președintele »Asociațiunii«. Cu el un spirit nou va intra în matural corp. Se speră. Eată ce zice la acest moment dl Iorga:

O comisie de trei se alege, și în numele ei vorbește canonicul blăjean Bunea, care domină viața culturală a Bisericii unite. El propune ca vice-președinte pe dl Andrei Bârseanu, un om încă tânăr, iubit lui și iubit nou pentru poezia sufletului său curat și bun, pentru cultura sa întreagă, pentru iubirea de neam pe care într-o formă așa de aleasă totdeauna o manifestă profesorul brașovean. Bârseanu e pentru noi un frate de gânduri, un tovarăș de fapte. Nu mai e nevoie de votare: rostirea numelui său ridică aplauze nesfârșite și puternice strigăte de »trăiască«. Încercările ce face pentru a scăpa de o cinste care e și o foarte grea povară, rămân zadarnice. Aplauzele și aclamațiile încep din nou. »Asociația« va avea un vice-președinte, care va da clar de la început lupta cu domnia goală a formelor, cu minciuna frazelor neroditoare.

Președintele închide adunarea și lumea se duce cu o bună impresie.

Ședința festivă a secțiunilor literare.

După amiază s'a ținut ședința festivă a secțiunilor literare sub presidenția dlui Andreiu Bârseanu, nou alesul vice-președinte al »Asociațiunii«. Intrarea dlui Bârseanu în comitet ni-se pare introducerea înfirșit a literaturii acolo, unde de mult trebuia să presideze. De aceea a fost foarte nimerit — și bine apreciat faptul, că D-sa a luat presidiul acestei ședințe.

A deschis ședința cu cuvinte frumoase, călduroase și înțelese de toți. A anunțat, că premiul »Andreiu Murășanu« — câtă sugestiune este în acest fapt și numele ce se întîlnesc în el — l'a câștigat dl Teodor Bogdan, învățător în Bistrița — locul nașterii lui Murășanu — cu volumul său de legende despre Ștefan-cel-Mare. Cărticica aceasta a fost la timpul său — era aniversarul morții marelui Domn, serbat cu atâta solemnitate la Putna — mult prigonită, improcesuată chiar, dar n'a putut fi osândită. Acum a ajuns încununată cu premiul unic ce-l avem la »Asociațiunii«, dar un premiu foarte cinstit și cinstitor. Slugească de îndemn la muncă stăruitoare tinărului învățător și de pildă colegilor sei de profesie, cari prea puțini au acum profesiunea literelor.

»Timoteiu Cipariu«.

După acordarea premiului »Andreiu Murășanu« era să urmeze conferința dlui Alexandru Mocsonyi, președintele de onoare al »Asociațiunii« și bărbatul cel mai limpede la gândire și cel mai

limpezit în privirea și așteptarea lucrurilor printre oamenii noștri. Ilustrul mare întemeietor al casei naționale lipsește dela aceste sărbări. E greu bolnav și spun cei ce l'au văzut, că este spre apus candela vie și luminoasă a vieții sale. De aceea, mai mult poate ca ori și când ar fi fost la loc o conferință gândită de mintea filosofică sistemisată cu desevirșire, de gândul celui, care este cu adevărat un adânc și mare gânditor între Români. Dl Dr. Valer Branische ținea deja amână manuscrisul ce cuprindea conferința d-lui Mocsonyi intitulată *Religiunea și știința*. Dar n'a voit să ocupe catedra spre a o ceti, ci a cedat locul d-lui Dr. Sextil Pușcariu, fiindcă știa, că cuprinsul grav și serios al conferinței d-lui Mocsonyi era mai puțin potrivit pentru publicul adunat la o ședință festivă, în mare parte dame și domni — cari poate s'ar fi obosit la prea marea încordare a gândirii lor, avântate spre alte tărâmuri și foarte depărtate de *religiune* și de *știință*. Nu-i vorbă nici tema d-lui Dr. Pușcariu nu făgăduia distracție. »Timoteiu Cipariu«. E destul, ca să pronunți numele și numai decât publicul mare vede înaintea sa o figură de călugăr, gârbovit, încrețit la frunte și aspru la privire, care se îngroapă în singurătatea mormanului de cărți vechi, sdrențuite și mucegăite. Dar era ceva picant la punctul acesta. Ean se vedem și noi odată un filolog de aceia blăjeni, scărmanat cum se cade de un adevărat filolog tinăr, de ai noștri. Cam astfel o fi gândit lumea mare, când va fi văzut pe tinerul și elegantul profesor dela Viena, care în numele său chiar arată timbrul unui pronunțat credeu, anunțându-și tema despre »T. Cipariu«, stălpul Blajului celui vechiu și durere și a celui actual.

Cei ce s'au așteptat însă, cu ascunse plăceri anticipate, la o scărmanătură în Sibiu a Blajului antagonist — și-au făcut, firește, o socoteală cu totul greșită. D-l Dr. Sextil Pușcariu cu finețea și tactul său înăscut și-a câștigat de mult o reputație, care îl face atât de simpatic și cuceritor pentru toți, încât trebuia să fie eschis a și presupune așa ceva. Apoi conferințiarul elegant, pe care nu l'am văzut de când în analoage împrejurări, ne-a prezentat pe poetul atunci necunoscut al »Patriarhalelor« St. O. Iosif — este azi filologul nostru de forță și astfel pe lângă obiectivitate, mai avea cu sine și competența, de a face, cum se cuvine, în cel mai larg for al nostru, aprecierea celui mai mare muncitor al științei la noi. De rolul și chemarea aceasta, care îi făcea aceeași onoare lui însuși, ucenicului, ce o dădea marelui său măiestru în filologie — conferințiarul s'a achitat în chip strălucit și spre mulțumirea tuturor. Isbutind să spuie adevăratul adevăr, făcând prețuirea cuvenită a muncii și personalității lui Cipariu, a făcut în același timp și critica dreaptă a greșelilor lui — atât de mult exagerate de înșiși aderenții lui, cari îl mai chinuiesc și azi în felurite chipuri. Conferința d-lui Sextil Pușcariu s'a publicat întreagă în *Luceafărul* (nr. 15—16) al cărui fruntaș colaborator este; ar merita, ca să o citească fiecare, dar știm, că cei mai mulți nu o vor ceti, deși nu e lungă. De aceea ne încercăm a scoate unele părți din acest întreg, artistic închiegat, care desigur suferă foarte mult dărăburindu-l.

Oratorul, — trebuie să-i zic așa, pentru-că și-a spus conferința liber, ca și când ar face o improvizatie inspirată, deși avea file scrise pe masă, — oratorul, zic, a început printr'un frumos tablou de omaj Blajului:

»Pe malul Tirnavei e un orașel pe cât de mic, pe atât de însemnat în istoria neamului nostru, Blajul, martor de zile mărețe, adăpostitor al multor rënduri de oameni luminați și cu virtute în inima lor. Celui ce călătorește pe acolo Blăjenii știu să-i arate multe locuri scumpe amintirii noastre. Între acestea este și o chiliuță în incintul mănăstirii Sței Treimi, între ai cărei pereți, căptușiți cu cărți, a viețuit acel bărbat al cărui nume umple aproape un veac din trecutul Românilor trascarpatini. Cei mai bătrâni dintre noi știu să istorisească, că în camera aceasta lampa nu se stingea nici odată înainte de faptul dimineții și din acest prisos de lumină s'au revărsat raze binecuvântate asupra unui popor întreg«. (Bravo! Să trăiască! resună printre aplauzele salei.)

Încălzit de avântul, ce și-a luat dela început și încurajat de prima izbucnire a aplauselor, oratorul continuă resumând în câteva cuvinte viața lui Cipariu.

»S'a născut într'un sat oarecare, numit Pănade, dintr'un neam de țerani, în care întâlnim câțiva preoți; s'a luptat cu sărăcia ca băiat de școală, a învățat cu stăruință de fer și cu iubire nețermurată de carte, a trăit fără să cunoască altă bogăție, decât dorul de a se lumina pe sine și pe alții, găsind totuși mijlocul de a pune atâta la o parte, ca să moară ca binefăcător al școlii și bisericii sale«.

»Datele de importanță ale vieții sale sunt legate de apariția cărților ce le-a scris. Cele mai solide pietri în temelia culturii noastre naționale au fost așezate de el — atâta doar, că n'a ținut nici odată, ca în aceste pietri să i-se sape numele«.

Între aplauze, ce-l întrerup des, oratorul schițează icoana activității lui Cipariu — și apoi trece la un punct nou, original, spre a stători îndreptățirea lui Cipariu la titlul său de glorie, ce i-s'a dat, când i-s'a zis: *părintele filologiei române*. Eată aceasta parte:

»Cea dintâi mențiune la Români despre originea noastră romană o găsim la Cronicarii moldoveni. Acolo se spune mai întâi că neamul nostru se trage dela Râmieni, dar acestui moment istoric nu i se da încă importanța cuvenită. Nici unul dintre Cronicari, nici chiar Miron Costin, n'au înțeles că în recunoașterea acestui fapt zace sămânța unei renașteri naționale. De aceea, în urmă, când letopiseșile țării nu mai erau purtate de cei mai luminați dintre boeri, s'au uitat aproape cu desăvârșire și scrisele despre trecutul Românilor. Abia pe la sfârșitul veacului XVIII-lea și la începutul celui al XIX a pornit din nou o direcție mare, fără continuitate directă, ci izvorâtă din alte împrejurări, care pătrunde iarăș în tainele celor ce s'au întâmplat înainte. Din legătura unei părți a Românilor cu biserica catolică, a rezultat o gravitație spre apus și mai ales spre vecinica cetate, centrul catolicismului. Tineri dintre cei mai talentați sunt trimiși în școli catolice, la Viena și chiar la Roma, și aici li se arată, ca o revelație, originea noastră strălucitoare. Șincai, Clain, Molnar, Petru Maior și alți câțiva grupați în jurul lor, istorici și filologi în același timp, propagă noua evanghelie cu însuflețirea și entuziasmul unor apostoli, turnând mângâiere în suflete cari nu știau să crează, sădind sămânța conștiinței naționale, din care avea să incolțească renașterea poporului românesc.

»Din școala lor a eșit Timoteiu Cipariu, bărbatul în care avea să culmineze direcția numită latinistă, nu mai puțin entuziast decât mării săi dascăli, dar pregătit mai bine decât ei și înzestrat cu toate calitățile unui om de știință. El se ridică la înălțimi unde ori ce comparație cu contemporanii săi încetează, filologidiletanți aceștia, — căci era un timp, nu prea depărtat, când fiecare Român cu carte se credea filolog, — și prin vederile lui largi și printr'o muncă spornică și întezită, pune bază studiilor științifice la noi. De aceea numirea de »Părinte al filologiei române«, care i-s'a dat, deși el însuși e elevul unor mari dascăli, deși el e numai cel ce duce la desăvârșire mănoasa școală latinistă, inițiată de alții, e meritată. În tot cazul însă e caracteristică, pentru titlul de glorie pe care îl cuprinde. Precum nu ne-am putea închipui un imperiu puternic german, modern, fără să-i fi premers filologii cei mari, strănși în jurul fraților Grimm, cari au deșteptat simțul unității în toți cei ce au crezut odinioară în aceeași zei și au vorbit aceeași limbă, tot astfel nu ne-am fi avântat nici noi Români din întunerecul unor vremuri triste, dacă prin studiile filologice și istorice la noi nu s'ar fi săpat un izvor bogat de idealism și putere pentru viitor. De aceea, pe atunci când studiile filologice nu erau ca azi mai mult sau mai puțin depreciate, prin faptul că ele nu erau excluziv în mâna specialiștilor, când ele pasionau pe toți, recunoscându-se în ele importanța cea mare culturală ce o aveau, atunci cel mai luminat bărbat al neamului său nu putea fi slăvit mai bine decât prin gloriosul titlu de *Părinte al filologiei române*«.

Statorește în deosebi titlul de merit al lui C., că a scos alfabetul cirilic, a stabilit o ortografie sistematică și mai pe sus de toate, că a pus baza cercetării filologice. În privința aceasta e-nunță, că tot ce a scris Cipariu se caracterizează printr'o precizie esemplară și printr'o cinste neșovăitoare.

Alt punct original al conferinței e acela, în care statorește meritul lui Cipariu de a fi lucrat

conștient: pentru stabilirea unei limbi literare, aceași pentru toate ținuturile. Eată și aceasta parte:

»Lui C. îi plăcea să facă o comparație, asemănând limba noastră cu o grădină minunată rămasă dela strămoșii noștri, purtători ai unei culturi faimoase. În grădina aceasta, destrunghiata de Italia cea mândră și lăsată mai în urmă pradă sorții nemiloase, au năvălit pustii-toarele horde de barbari, cari au încălcat straturile măiestre și au pustii opera unei stăruințe în bine de veacuri. Și printre flori nobile au crescut buruiene, sămânțe aduse de vijelie din poene selbatice au prins rădăcini în pământul mănios, cutropind vegetația nobilă de mai nainte. Și veacuri de-arândul nu le-a băgat nimeni în samă creșterea, nu le-a stingherit nimeni în desvoltarea lor și n'a cercat se salveze rămășițele de viță nobilă, rămase din vremurile bune. Acum însă timpul a sosit, ne-am luminat în sfârșit, că era să lăsăm prădăciunii ce aveam mai scump, deci trebuie începută acțiunea de regenerare, copacii selbatici trebuie dărmași, buruienile smulsă cu amândouă mâinile, salvat cei nobili, ear golul răsădit cu plante aduse din țara mamă, splendide ca cele de odinioară.

»In senzul acesta a lucrat C. mai conștient și cu mai multă înțelepciune, cu mai mult talent și știință, decât predecesorii sei, cu mai mult gust și moderație, decât urmașii sei, cari au compromis acțiunea întreagă. Cei ce cunosc desvoltarea limbei noastre literare știu cât de puternică e trama dată da C. în țesătura ei. Știm însă cu toții și altceva, anume că principiile lui n'au străbătut decât în parte, că munca lui n'a fost încununată de isbândă și n'a fost, în mare parte, decât prilejul curentului reacționar, care a pus adevărata temelie limbei noastre literare.

»Cea-ce veacuri de evoluție naturală au pregătit, nu se poate reface cu două mâni slabe omenești. In locul grădinii întretăiate de paturi simetrice cu pomi roditori și smălțuite cu flori nobile, a crescut o duminăvă selbatică cu copaci vênjosi, cu poiene presărate de flori de câmp unde răsura crește în locul rozei, unde din vegetația din alte vremi a rămas numai ceea-ce era trainic și mai tare decât scurgerea timpului. Dar cel ce spune, că o grădină trebuie să fie mai frumoasă decât o duminăvă, urmează un gust particular și discutabil, — iar cel ce vrea să schimbe duminăvra în grădină, cu sapa și săcurea necruțătoare în mână, face un păcat. Ce va mai rămănea din frumseța ei, dacă tai poteca ce cotește prin crâng, dacă scoți izvorul din stâncă, ca să-l înlocuești printr'o sorginte sau o sursă artificială, dacă alungi doina plină de jale a ciobanului nostru? Atunci ai scos factorii, cari sunt mai deaproape legați de viața noastră, cari au produs cele mai duiioase momente în inima poezilor noștri și au emoționat cele mai subtile coarde ale sufletului românesc. Iar în locul lor ce-ai adus? Flori streine, cu forme și culori neobicinuite, nerodnice în pământul nostru oțelit de vremuri sau ai cercat să reinvii trunchiurile uscate, cărora vremea le-a stors sucul și puterea de-a mai înverzi și de-a mai aduce roade.

»Limba literară nu se poate modela de savanți între cei patru păreți ai unei camere singuratice, după principii dictate de logică pură și poate influențat de opera unui Kazinczi, pe mâna căruia încăpuse cu ani înainte limba maghiară spre a o »renoi« (nyelvújítás) într'un mod atât de artificial. Limba literară, împotriva, se încheagă încet, de generații întregi de scriitori, de puținii aleși ai unui neam cu un simț puternic pentru frumos și cu un bun gust, care nu dă greș. Din opera lor picură, încetul cu încetul, limba literară, simțul lor poetic e criteriul, care admite încetățânirea de cuvinte noue, care lasă sau nu întrare esprețiilor dialectale, care stîrpește vorbe fără espreție și dă altora o trăinicie și vitalitate neobicinuită.

»C. n'a fost poet. Deci i-a lipsit calitatea de căpetenie pentru-ca să poată deveni un reformator al limbei românești. Spre fericirea noastră am avut însă și poeți, cari s'au simțit bine în umbra duminăvei minunate și cel mai mare dintre ei, M. Eminescu, scria la 1887 astfel împotriva școlii Cipariene:

»...nația românească, a vorbit și a scris bine și într'un fel nainte chiar de a fi sēmăntă de filologi pe plaiurile Daciei lui Traian. Ramură mutată în pământ departe de trupina părintească, limba românească s'a nutrit în mediul ei nou, prefăcând nutremântul în organe speciale ale sale și rămânând limba romanică, precum un Englez rămănea Englez, chiar dacă s'ar nutri din copilărie numai cu grâu cumpărat din valea Dunării«.

Cu toate oratorul recunoaște lui Cipariu un merit hotărît în eluptarea unei limbi literare un-tare, meritul pe care l'a avut și Aprodul Purece, care s'a plecat, drept scaun, ca Stefan-cel-Mare, căzut în luptă, să se suie iute pe alt cal și să câștige biruința, altfel pierdută. Cipariu a trebuit să se lase călcat în picioare — în principiile sale — de noul curent, provocat de el prin legea reacțiunii, pentru-ca azi să avem »o limbă literară mai frumoasă, decât ori care alta pe lume«

»Deși în alegerea mijloacelor C. n'a tost norocos, idealul său de a crea o limbă literară vorbită în toate părțile românești, a rămas până azi o țintă spre care trebuie să năzuim. Mai ales noi, cei de dincoace de munți. Căci noi am rămas în mare parte credincioși unei școale, care și-a trăit traiul, dar nu din lăudabila strădanie de a păstra o tradiție cu scumpătate, ci din cause mai puțin lăudabile: din lipsă de talent și din comoditate. Ceea-ce în România s'a recunoscut de mult, la noi, în mare parte, încă nu s'a încetățenit. Noi persistăm în greșelile, cari se pot ierta celui ce le-a făcut, nu însă celor ce le imită. Pe vremea acea soarele culturii românești răsăria în Ardeal, azi, și de mult chiar, el răsare la București. Aceasta ar trebui să o știm cu toții și să ne îndreptăm fețele spre soare-răsare, ca unii cari căutăm lumina și fugim de întunec. Și să mă credeți, că desbrăcându-ne de așa numitele ardelenisme, căutând în limba poporului și în scrierile poezilor noștri cuvintele, în loc să le luăm d'adrepul dela alții, fie aceștia chiar și Latini, căutând să ne scuturăm de acel balast de espreții gândite ungurește și simțite nemțeste, din pricina cărora vorbim și scriem o limbă alta decât a strămoșilor noștri și a fraților de dincolo, — vom lucra spre idealul la care a țintit C. căci nici el nu voia, în definitiv, alta decât ca România de pretutindenii să vorbiască aceeași limbă, care să fie cea mai frumoasă«.

Incheierea, cu care oratorul a cucerit toată sala cea nouă a teatrului Astrei și a făcut'o să resune ca de o furtună de entusiasm, asemenea o dăm în întregime:

»Doamnelor și Domnilor! Numai acel individ e capabil a însămna ceva în viață și numai acelui neam poți să-i procești un viitor, care știe prețului faptele mari ale strămoșilor sei. Pe cât e de adevărat, că cele ce vor veni își au obârșia în cele ce au fost, pe atât de necontestabil este, că din vrednicia părinților se naște puterea copiilor. Cuvintele poetului:

Ne aducem aminte, strămoși!

nu conțin numai nu omagiu de recunoștință, prin ele nu voim să exprimăm numai, că suntem mândri știindu-ne sânge din sângele lor și că știm să aprefiăm bunurile ce ni-le-a câștigat cu atâta trudă, — ci ele cuprind mai mult. Rostindu-le am depus jurământ umbrei lor, că voim să fim vrednici de ea. Și pe cine am putea să ni-l alegem de ideal, decât pe acest bărbat, care viața sa întreagă a muncit cea mai desinteresată muncă pentru binele semenilor sei; pe acest idealist de o inteligență scânteiitoare, care n'a dorit alta, decât să facă un bine neamului seu. Și iarăș mă întreb, care loc e mai potrivit, decât Asociațiunea, pe care el a ridicat'o prin renumele seu rostit cu stimă în străinătate, de a-i aduce omagiile de recunoștință acum, când s'au implinit 100 de ani dela nașterea lui. De el, marele T. C. ne aducem atât de bine aminte, încât cele din urmă ale noastre cuvinte sunt acelea, cu cari a deschis el cea dintâi adunare a Asociațiunii:

»Chiar și aceasta zi solemnă ce ne-a adunat din toate părțile patriei e un testimoniu al vieții românești și o protestațiune mai solemnă decât chiar și jurământul, că națiunea română nu vrea și nu va suferi nici odată, ca să apună din seria națiunilor ca romană, că nu vrea și nu va suferi nici odată acea batjocură, ca să se lapede de al seu nume și de a sa limbă....« (Nesfirșite aplause).

»Cheia Turzii«.

A urmat conferența d-lui S. Moldovan, cunoscutul publicist, autor al mai multor cărți geografice, care a cetit conferența sa interesantă despre frumseța geografică de lângă Turda, loc istoric, cu nume plin de amintiri. In alte împrejurări ar fi făcut poate o impresiune deosebită; după conferența escelentă a d-lui Dr. Sextil Pușcariu n'a fost înse ușor să mai deschizi inimile cucerite — nici chiar cu cheia Turzii.

(Va urma.)

— Cetitorule, lățește »Răvașul« între cunoscuții și vecinii tăi.

Incheierea sêrbărilor culturale.

— Raport special pentru »Răvașul«.

Sibiiu, 30 August n.

Scuzați dacă raportul, pentru care m'ați rugat, vine cam târziu și are unele lacune. Cauza este oboseala care, cam de pe când ați plecat D.-Voastră, a început să cuprindă tot mai mult toată lumea.

Vineri la 12/25 August după prânz la oarele 3 s'a dat pentru a doua oară »Fântâna Blandusiei«. Eu n'o vëzusem când s'a dat întâia oară și astfel impresiile mi-au fost noue. Piesa mi-s'a părut lipsită de viață și obositoare. Nu-i vorbă era și o căldură insuportabilă în teatru. In orice cas însă găsec, că e justă părerea acolor, cari ar fi dorit să vadă mai bine pe »Despod-Vodă« sau pe »Vlaicu-Vodă« al dlui Davila. Și în versurile piesei, ori cât ar fi de frumoase, te supără multele cuvinte franțuzești.

D-șoara Voiculescu în rolul Gettei a jucat foarte frumos. Singurul defect era tonul nefiresc și plângător cu care vorbea. Mi s'a spus, că aceasta este influența școlii franceze, care stăpânește și astăzi teatrul din București. Dl Bărsan se zice, că a fost mai bine decât în seara dintâi. In unele scene a încântat publicul cu declamația sa lirică frumoasă. De altminteri Horațiu e o figură foarte palidă și dl Bărsan a făcut bine că a reprezentat mai mult pe poetul, care este el însuși. Dintre diletanți s'a remarcat îndeosebi dl Enescu printr'un joc foarte sigur și natural.

Seara s'a dat, înaintea unui public mai numărös, drama italiană »Necinstiții«, pe care Sibienii și Brașovenii au mai avut prilegiul s'o vadă. Piesa are scene foarte dramatice, dar nu e potrivită pentru publicul nostru, căci ce poate folosi publicul vëzând cum directorii de bancă din Italia defraudează și cum nevestele își înșală bărbații. In schimb însă este o piesă în care actorii își pot arăta talentul și atât d-șoara Voiculescu, cât și dl Bărsan au jucat, cu deosebire în cele două acte din urmă, admirabil.

Pentru Sâmbătă se putea ceti în program »Conferențe publice«, ceea-ce însemna probabil, că cine vrea să spuie ceva publicului românesc, cât ar mai rămănea până atunci, n're decât să po-tească pe scena casei naționale. Intr'adevăr, cine mergea în dimineața aceea la »Muzeu«, putea să vadă la intrare un afiș prin care se anunța, că dl Borgovan, cunoscutul pedagog, va ținea la oarele 10 o conferență despre »teosofie în faza ei actuală«. Vëzând, că tema e »actuală«, m'am dus și eu, dar, după-ce ascultai câteva cazuri rare, în care era vorba de spirite și de mese ce bat din picioare, plecai de teamă, că n'o să pot dormi la noapte.

Duminecă după prânz s'a făcut excursiune la Seliște cu tren special, sub conducerea d-lui Dr. L. Leményi. Au luat parte vre-o 300 de persoane din Sibiiu și străine. Am fost primiți cu cunoscuta ospitalitate vioae, care caracterizează pe Selișteni. O mulțime de popor aștepta în gară și pe piața largă sosirea oaspeților, pentru cari nu ajungeau cele 20 de trăsuri, deși făceau calea dela gară de mai multe ori. Toată lumea se adună pe urmă la școală, unde aștepta Reuniunea de musică, în frunte cu părintele proto-pop al Seliștei. Frumoasa și încăpătoarea sală festivă a școlii era înse mult prea mică decât să poată cuprinde măcar a patra parte din lumea adunată.

Dela școală plecarăm spre »Netedul«, locul de petrecere al Seliștenilor. Acolo se încinse frumos jocul. Păcat numai, că nu s'au jucat cel puțin câteva jocuri numai de cătră țărani, ne-am fi ales cu câteva impresii mai armonioase de porturi frumoase și de mișcări grațioase. Și așa însă se desfășura acolo, deasupra satului, un tablou minunat de pitoresc. In jurul locului »neted« pe care se juca se ridicau, pe coastele dealului, grupuri, grupuri în care domina culoarea albă și neagră și patiolul de o delicateță desevërșită al portului seliștenesc. A fost, ca în totdeauna la Seliștenii noștri, o manifestație strălucită de putere, sănătate, frumsețe și cuviință a țăranelor române.

Seara la ote! s'au făcut ovații nesfirșite celui mai dîstins și mai iubit oarpe al Seliștei, d-lui N. Iorga. A fost un mic tribut de recunoștință pentru dragostea nemărginită ce poartă acest adevărat om mare neamului românesc din Ardeal, țărănimii, Seliștenilor. Dl Iorga a trebuit să rostescă și el un toast, un toast admirabil, în care fiecare cuvânt vibra de emoție și de căldura dragostei de neam, care îi cucerește toate inimile drepte și sincere. Aplausele nu mai vîiau să contenească. Și în urma trăsuri, care îl ducea înapoi spre Sibiiu, răsuna departe »sê trăească!«

Luni înainte de prânz s'a inaugurat noua școală de menaj a d-nei Cosma cu mare so-

Iemnitare la care a luat parte și I. P. S. S. Metropolitanul Meșianu.

Seara s'a încheiat în fine obositoare și interminabilă serie a serbărilor cu »balul festiv«. A fost un public ales și destul de numeros: Fete și tineri din toate ținuturile. Alături de frumusețea mai severă a Sibiienelor, gingășia Bănățenelor, ochii întunecați ai celor din părțile ungurene cu privirea pasionată a Maghiarei. În loge se vede până pe la oară 3 figura cu înfățișarea de om superior, care atrage involuntar privirile, a d-lui Jorga, veșnic observând, glumind, alături de figura atât de simpatică a noului vicepresident al Asociației.

S'a jucat până 'n zorile dimineții. Singurul incident mai grav despre care am știre, este că s'a nenorocit un evantaiu.

Momente politice dela Sibiu.

Regretele Impăratului și Regelui apostolic de a nu putea fi de față în persoană la deschiderea Muzeului etnografic-istoric, prezența amânduror Mitropoliți români, vizita multor bărbați de stat ai României, prestațiunile artistice românești și în sfârșit peste tot *cultul formal al scopurilor naționale în cultură*, ce s'a manifestat în tot cursul festivităților, au prefăcut în mari serbători naționale zilele memorabile dela 19—28 August 1905.

Iubirea și respectul față de cultura românească deveniseră în urma momentelor importante, amintite mai sus, așa zicând peste noapte un *factor de căpetenie* chiar și pentru politica de stat și ținem de lucru vrednic a ridica vëlul barem de pe un colțisor al contactului misterios dintre *iubire și politică*, politica aceea, ce se ține profanată dacă trebuie să asculte și de inimă câteodată.

Cu cât iubirea aceasta sfântă a cultului românești, de spirit și de voință creatoare va fi mai pasionată și mai nefermărită, cu atât mai multe comori ale spiritului, ale temperamentului artistic și ale caracterului sobru românesc vom scoate la lumină. Acestui spirit chibzuit, acestui temperament de cultură și de civilizație, acestui caracter de sobrietate românească, au fost adreseate cuvintele înțelepte ale Maiestății sale.

Cuvintele acestea ne revelează, că a trecut epoca celor ce ne calumniară și ne batjocoriră, dar ne dovedesc o iubire pe care vitregimea timpurilor n'a putut să o stingă, ci dincontră a întărit-o tot mai mult. Numai o astfel de iubire este podoaba adevărată a unui Domnitor, o iubire înăscută, a cărei cauză este bunătatea Domnitorului, frumuseța caracterului românesc și *adevărul mare, că pe prietenii, de o credință dovedită și în timp de nenorocire încercată, nu e posibil, ca Domnitorul să-i negligeze, ci îi știe iubi și le știe fi binefăcător.*

Dar cauza proprie și adevărată a iubirii e însăși iubirea! Dacă vrei să fii iubit, iubește! Mitul ne povestește, cum că Cupido, fiul Venerei, ar fi rămas tot mic, dacă Venus, la sfatul Grațiilor, nu i-ar fi dat un frate, pe Anterote, ca iubindu-se unul pe altul, micul Cupido să poată crește la mărimea proporțională cu ceilalți zei. Cât de voinic ar fi azi, în zilele grele ce străbătem toți, colonia lui Enea în Dacia așezată, dacă ar fi avut pe cineva să-o iubească, ca să crească mare și puternică la suflul acelei iubiri.

Tot aceasta iubire o cere pentru cultura românească poporul românesc dela capii bisericești ai sei și de astădată cu îndestulire înregistrează între dovezile începuturilor emancipării spiritului românesc — prezentarea lor la ședința

întâia și la deschiderea muzeului național.

Dar mai bine se potrivește mitul genial la raportul nostru cu frații din România. Cu cât Anterote era mai zdravăn, mai drept, mai voinic, cu atât mai încântător era Cupido. Cu cât frații din România vor fi mai energici în felul spiritului lor național, cu cât vor pași mai cu încredere pe drumul regal al tradițiilor străbune, cu cât vor sbura mai sus pe aripele idealismului nobil, cu atât noi, primogeniții Romei, vom fi mai fericiți, *mai sdraveni*.

Munca și cruțarea.

Cuvânt de deschidere rostit la adunarea din Bicsad a despărțământului »Sătmar-Ugocea« al Asociațiunii.

De George Șuta.

(Continuare și fine).

Nu este om pe fața pământului, care să nu trăească din roada aceluia; dar de aici nu urmează, că fiește care om să-și aibă partea sa de pământ sau să fie lucrător de câmp. Adam numai doi feciori a avut și dintre aceștia numai unul s'a făcut plugar, celalalt păstor de vite. Dacă tot omul ar fi lucrător de pământ, cine ar mânca roada pământului și cine se vor îngriji de celelalte multe lipse ale omului. D-zeu, când a dat omului pământul de zestre nu i-a desemnat nimenui partea sa deosebită, ci a lăsat la îndemnul fiecăruia a-și lua în lucrare partea sa și a concretizat fiește cărui popor, ca să-și facă granițele hotarului său amesurat așezămintelor lui. Acest lucru legile civile l'au întărit, iar legile d-zeiești l'au consfințit. Pentru aceea zice s. scriptură, »ca să nu poștești nici muierea deaproapelui teu, nici țerina, nici boul, nici asinul, nici nimica ce nu e al tău«. Dacă socialității ar voi să împărțească pământul, mai dintâi ar trebui să-l facă deopotrivă roditor. Că ce dreptate ar fi și aceea, că șermanul oășan să capete o coastă de deal neroditor, iar cei din Bacica și Torontal astfel de pământ, care rodește de 14—16 ori semântă? Sau Vă întreb, că ce va face omul lenos cu partea sa? Oare nu o ar privi de o sarcină pentru sine și nu o ar lăsa nelucrată? Sau bețivul, desfrânatul nu și-ar vinde partea sa omului celui dintâi, care i-ar veni în cale. Impărțirea aceasta plănuită de socialiști n'ar dăinui nici 24 de oare, după cari ar trebui de nou împărțit pământul și în loc să-i facă pe toți oamenii deopotrivă îndestuliți, i-ar face pe toți oamenii săraci și calici.

Nu ar duce la scop nici introducerea socialismului de stat. L'a introdus odinioară legiuitorul Licurg în Grecia. Toate pământurile, venitele, băile vămile erau ale statului, poporul sevrșia tot lucrul de lipsă, iar în schimb căpeta dela stat locuință, haine și hrană. Cei neputincioși și copii aflați schilavi la naștere, erau priviți ca sarcină pentru stat, pentru aceea erau aruncați în prăpăstie să piară. Dar acest stat era mai mult o căsarmă de ostași, decât un adevărat stat. Introducerea socialismului de stat în zilele noastre ar însemna resturnarea dreptului de proprietate. La ce n'are drept statul, căci omul și familia au existat de a fi statul. Înainte de a introduce deci socialismul de stat, ar trebui plămădiți oamenii din nou, ca toți să fie deopotrivă. Ori doar aceea să fie dreptate, că cel ce lucrează și obosește, cel ce lucrează și e cumpătat să-și împărțească rodul ostenelelor sale cu cel lenos, prădător și desfrânat? Sau dacă ar înceta dreptul de proprietate și dacă cel tare ar fi deopotrivă plătit cu cel slab, cel sănătos cu cel neputincios, cel muncitor deopotrivă cu cel lenes — atunci numai cei smintiți la minte ar mai lucra.

Rău se aude, rău se vede. E de compătimit starea muncitorului, dar eu cred, că e mai de compătimit sufletul aceluia. Nici când nu s'a făcut atâta pentru îmbunătățirea muncitorului, ca în zilele de azi și totuși nici odată n'a fost mai neîndestulit ca azi. O parte a poporului emigrează în America, cealaltă parte se resvrețește. Pentru aceea zice un bărbat de stat frances, Jules Simon,

»că mai mare slujbă facem muncitorului, când picurăm în inima aceluia simțul de moralizare și de *cruțare*, decât dându-i bani și de lucru«. Dacă atelierele (tarabele) fabricelor vor fi pline de oameni, iar crășmele vor fi goale, chestiunea socialismului se va deslega de sine. Sufletul muncitorului e bolnav și încă tare bolnav. Sufletul despoiat de D-zeu în poftele sale n'are măsură, în lăcomia sa nu cunoaște margini. Dați-i săracului credința în D-zeu, speranța în viața viitoare, ca să nu caute raiul pe pământ; până ce n'am făcut asta, n'am făcut nimic.

Ca să primim răspuns la acestea, să avem în vedere Irlanda. Unde este un popor în lume, care să fie fost torturat de foame, stors din puteri și călcat în picioare mai cu infamie, ca nefericitul popor irlandez? Fost'a undeva o miserie mai mare, decât în Irlanda? Și locuitorii acestei nefericite insule au suportat starea aceasta nefericită, nu în decurs de câteva decenii, ci în decursul alor trei veacuri. Pentru ce? Pentru-că a crezut în Pruncul cel sărac din Vitleim, au crezut în Rescumpărătorul cel sărac al lunei, pentru-că preoți săraci au vestit cuvântul lui D-zeu poporului irlandez și când au reținut pe credincioși dela rescoală în contra tiranilor, le-au premers cu exemplu în suportarea miseriei și a nedreptății. Ce e cauza, că poporul dela sate nu știe nimic despre isprăvurile anarhiștilor din Paris și a nihilistilor din Moscva? Doară legile civile? Nici cele mai bune legi civile nu sunt în stare a depărta năluca foamei, amărăciunea sărăciei și sarcina grijilor. Aceasta numai biserica o poate face. Biserica deși nu o poate șterge cu deservire miseria de pe pământ, dar o alină și o face mai suportabilă îndemnând pe cel bogat la *milă*, pe cel sărac la *răbdare*. Biserica, care duce prin preoții sei pe cel restignit în coliba săracului și acesta privind la mâinile uscate, la capul cu cununa de spini, la sdrențele ce abia îi acopere trupul, la privirea blândă a Rescumpărătorului — i-se întărește sufletul săracului a răbda sărăcia, golăteala și nedreptatea, le suferă toate acestea, pentru-că credința îi spune, că aceasta e voința lui Dumnezeu.

După-ce ai cetit foaia nu o arunca, nici nu învêlui cu ea mărfuri, ci dă-o să o cetească cineva, care n'a putut-o încă abona.

DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ

DASCĂLUL

Incântați de numărul din urmă al »*Luca-fărului*« ne face o plăcere să reproducem poesia cea mai nouă a scumpului nostru poet, *Octavian Goga*. Slugească aceasta strălucită poezie de îndemn *dascălilor* noștri, acum la începutul unui nou an școlastic:

*Moșneag senin, cu tēmpla ta curată
O cer, pe veci, nădejdiile mele pază,
Din soarele copilării mele
În ochiul tău mai licărește-o rază.
În suflet simt cum negura se sfarmă
Și se 'mpletește albă dimineață,
Când ochiul tău în inimă-mi coboară,
Topind încet cetatea ei de ghiață.*

*Azi, ca un sfânt dintr'o icoană veche,
Blând îmi resai cu fața ta blajină,
Cu zimbet bun, cu ochi cumiți și limpezi,
Strălucitori de lacrimi și lumină.
Cu tin' resar atâtea nestemate
Din îngropatul vremilor teaur
Și amintirea 'n țara ei mă poartă,
Cu pas încet, în carul ei de aur...*

*Mă văd în pragul zilelor mai bune...
O casă 'n deal cu strașine plecate,
Unde-asculta de sfaturile tale
Atâta ris și-atâta sănătate.
În frunte, tu părea-i un mag din basme,
Când soarele trecând peste fântână,
Blând pătrundea prin strașina de paie
Și lumina bucoavna ta bătrână.*

— A fost de mult. — O rază care luptă
*Zădarnic cu câmpiile de ghiață, —
Vezi, astăzi valul altei vieți mă poartă
Și 'nțelepciunea altei lumi mă nvață.
Dar sufletul și azi își are cuibul
Acolo sus în satul de sub munte,
Unde și azi zimbește împăcată,
Curată cinstea-pletelor cărunte.*

Bucoavna ta sub pravul de pe grindă,
Iși hodinește 'nvățătura moartă,
Dar glasul tău și azi, la zi de praznic
Toată povara greului o poartă.
— Pierdut ascult cântarea ta la strană
Și tainică și sfântă-mi pare clipa,
Pare că duhul altei lumi m'atinge,
In zbor domol, pe frunte cu aripa.

Căci simt plutind prin fumul de tămie
Stințenă cântării precurate,
Ce-a rumenit o vreme ca senina
Cucericie-a vremilor uitate.
Și 'n ochii tăi ved strălucind scânteia
Din focul mare-al dragostii de lege,
Ce prin potopul veacurilor negre
Ne'a luminat cărările pribeg.

Octavian Goga.

Pentru noua biserică din Cluj.

Au mai binevoit a dăru: Nr. 241. Simion Bogorean, Cluj, 4 coroane. Nr. 242. Maria Șarmășan, Cluj, 20 cor. Nr. 243. Iosif H. Lungu și soția Anica. Milaș, 5 coroane. Nr. 244. Anița Sâmpălean. Totelec, 8 cor. D-zeu să le răsplătească cu darurile sale cele bogate.

— **Misiunile poporale** din Totelec au decurs bine și cu bună isbândă penfru toți. Inceput Sămbătă d. a. cu vebere, s'au ținut 8 predici, și s'au încheiat luni, ziua Stei Marii, cu veverne. Impedecat fiind dl protopop districtual de a merge la Totelec, misiunile au fost cărmuite de M. on. Stefan Roșian, spiritual în Blaj, care n'a pregetat a alerga în ajutor și a ține singur toate predicele, unele sub cerul liber în cimiter. Au mai dat ajutor pe lângă parochul locului Emil Măcelar, preoții următori: Simion Pop din Drag, Greg. Lehene din Arghiș, Ioan Galiș din Cuzeplac și Aug. Pop din Tic. S'au împărțășit cu sfintele taine cam 500—600 creștini.

Toți restanțierii sunt rugați, ca să ne trimite abonamentul, pentru-ca și noi să ne putem face datorința cel puțin față de tipografie.

— **Hymen.** D-șoara Miți Nistor și d-l Aurel B. Gagia — Iogodiți. Blaj, 28 August. 1905.

— D-l Ioan Bochiș, teolog din Borșa și d-șoara Elena Buzdug, fiica preotului gr.-or din Borgo-Joseni, își vor celebra cununia lor în 17 Septembrie st. n. la 4 oare după amiază în biserica gr.-cat. din Borgo-Bistrița.

— **Avis.** Institutul de credit și economii «Cămpiana» cu sediul în Mociiu la 1 August a. c. și-a început activitatea. Domicii acționari sunt rugați a-și achita rata a 4-a de 10% din prețul acțiilor. Achitarea întreg restului ar fi binevenită. **Direcțiunea.**

— **Regele Carol al României** va aduce la cunoștința poporului român cu prilejul jubileului de 40 ani a domniei sale, că de acum înainte vechea capitală a Moldovei, orașul Iași, va fi reședința, loc de ședere și de petrecere a părechii moștenitoare române, unde ei vor petrece an de an cel puțin 8 săptămâni. În vederea acestei fapte însemnate și dorite demult, de pe acum încă se lucrează cu zel și cu grabă la reînnoirea și rânduire frumoasă a palatului Ștefan cel Mare, în care va locui Ferdinand împreună cu familia sa.

— **Un meteor,** o stea căzătoare, a ucis aproape de satul Margit din Ungaria, pe țeranul Mihail Fazekas. Pe drumul de țară i-s'a aflat trupul sfărmat tot și carul, cu care pornise de acasă, încă era zdrobit și făcut țanduri. Steua a căzut chiar în car și a zdrobit tot.

Totodată aducem la cunoștința cetitorilor nostri, că numărul ce vine nu va eși, decât numai în Sâmbăta cealaltă, în 16 a. l. c. continuându-se „Serbările dela Sibiu.”

— **La universitatea din Viena** s'a înființat seminar de limba română, conducerea căruia a fost încredințată d-lui Dr. Sextil Pușcariu, tiner și erudit profesor. Seminariul va fi susținut de ministerul de culte și instrucție din Viena. Va intra în lucrare numai cu începerea semestrului de iarnă 1905/6. Se va propune pe lângă limba română și filologia romană tot de d-l Dr. Sextil Pușcariu. Pentru învățătura limbei românești i-a isbutit, încă în anul trecut, să câștige și o samă de studenți străini. Prin chipul acesta se dă și graiului nostru puțința de a ajunge cunoscut și prețuit după cuviință din partea străinilor, cari i-au auzit de veste numai din guri bărfitoare și din scrisul unor pene mârșave și proaste.

— **Millionarul Rockefeller,** poreclit regele petroleului, a mărit fundațiunea sa de 15 milioane dolari, făcută universității din Chicago, încă cu 50 milioane dolari. Până acum Rockefeller a dăruit cu totul 97 milioane de dolari spre scopuri școlare, în banii noștri cam 486 milioane coroane. Atâta dărnicie un s'a mai pomenit și cu toate acestea nimeni n'a fost atăcat și bărfit mai mult decât Rockefeller, despre care se zice, că a dus

neumerați oameni la sapă de lemn, pe urma lăcomiei și sgarcenii lui. Precum se vede vrea să se pocăiască. Alduită pocăință!

— **Mare conjurație armenească** a fost descoperită în orașul Smyrna din Asia. S'au găsit în casele oamenilor o mulțime de bombe pline cu dinamită, precum și un plan al omorurilor și atentatelor plănuite contra persoanelor și clădirilor publice. S'a făcut o mulțime de arestări. Aceasta conjurație își îndreaptă ascușul contra domniei turcești, sub a cărui putere se află acele țări. În urma atentatului contra Sultanelui, cărmuitorii provinciilor din Asia, numiți valii, au primit poruncă să fie cu aspră cercetare asupra celor ce călătoresc la Constantinopol și să sloboadă puține pasapoarte.

— **În Spania** băntuie foamete foarte mare. În unele ținuturi lipsa e așa de înspăimântătoare, încât mii și mii de oameni se hrănesc cu iarbă și cu rădăcini. În mai multe orașe poporul împins de foame a atăcat și a zdrobit boltele și pecăriile. În orașul Balbao mai mulți istoviți de foame au aruncat cu pietrii asupra trăsorii episcopului, pentru-că n'a vrut să le dea bani să-și cumpere pâne. Jandarmăria nu e în stare să pună capăt jafurilor și prădărilor.

— **Ziarele** din lumea întreagă, ating o cifră foarte mare. În vreme ce în vechime erau corbi albi, acum apar cu zecile de mii. În Europa sunt 20.000 de gazete, cari apar zilnic, sau de câte două sau trei ori pe săptămână. Cel dintâiu loc îl ocupă Germania cu 5599 de ziare, dintre cari 800 ies zilnic. În al doilea rând vine Anglia, cu 3000, dintre cari 809 de zi. În Franța ies 2819 gazete, dintre cari a patra parte apar zilnic sau de câteva ori pe săptămână. Italia are 1400 gazete. Apoi urmează Austria, Spania, Rusia, Elveția, ș. a. În Asia apar 3000 ziare periodice, cele mai multe ies în Iaponia și în India Britanică. Iaponia are 1500 foi. În Africa încă apar 200 ziare. America are o mulțime de ziare, numai în Statele-Unite apar 12,100. 1000 din acestea ies zilnic.

— **Popoarele din Asia** se deșteaptă și ele. Studenții din toate părțile Asiei au ținut mai deunăzi o adunare mare, un congres, pentru de a sărbători deșteptarea și unitatea Asiei. Un student chinez a susținut, că războiul ruso-iaponez e de o foarte mare însemnătate culturală pentru popoarele Asiei; a lăudat cu însuflețire virtuțile iaponezilor și a zis, că ei sunt chemați să fie între popoarele Asiei purtătorii de lumină și de deșteptare și să joace rolul, care l'au jucat în Europa Grecii oarecând. Se vede, că toate neamurile pământului, vrăjite în suflet de vânturile calde a neatănării și a traiului slobod, se mișcă și-și cer partea de bine ce li-se cade, ne mai voind să rabde jugul stăpânirilor străine și netrebnice.

CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

— **Lucefărul.** Anul IV. Nr. 15—16. Cuprins: **Novelții români în viață din Regat.** Răspunsurile dlor: 1.) Nic. Gane. 2.) I. C. Negruzzi. 3.) Ioan Slavici. 4.) Dulu Zamfirescu. 5.) Brătescu-Voinești. 6.) Ion Gorun (Ales. Hodoș). 7.) D-nei Constanța Hodoș. 8.) Vasilie Pop. 9.) Alexandru Basarabescu. 10.) Ion Ciocărlan. 11.) Ion Adam 12.) Mihail Sadoveanu. — **Dascădul** (poesie) — O. Goga; După rigoros — Al. Ciura; A fost (poesie) — Z. Bărsan; Foi reslăte — St. O. Iosif; Din zile mari. Cronică. Dări de samă. Posta redacției. Ilustrațiuni. Portretele d-lor: N. Gane, I. Negruzzi, I. Slavici, Dulu Zamfirescu, Al. Brătescu-Voinești, Al. Basarabescu, Ion Ciocărlan, Ioan Adam și Mih. Sadoveanu. Porturi românești (5 fotografii).

— **»Sămănătorul«**, revistă literară săptămânală. Anul IV. Nr. 32. 7 August 1905. Cuprinsul: N. Iorga — **Serbările din Sibiu**; St. O. Iosif — **Legendă**; V. Pop — **Zavera** (fragment din romanul «Domnița Viorica»); L. — **Sonet**; M. Sadoveanu — **Floare ofilită** (roman); Cronică — **Impotriva Grecilor**. Anuarul societății de teatru român. **Lucefărul.** Noua revistă universitară. Căntece de copii și jocuri de A. Bogdan. Escursiuni zoologice de Dr. N. Leon. Reuniunea de cântări din Sibiu.

Numărul de față, prin admirabila execuție, tehnică, ar face cinste și podoabă ori căror sa-loane și mai ales ori căror mâni gingașe, cari mai bucuroase învrednesc, cu atingerea lor supțire, reviste străine cu romane și bucăți de gust prost și necinstit, decât o foaie de a noastră și frumoasă și cinstită și românească în locul cel dintâi. Se dau în numărul de față chipurile celor mai de samă din scriitorii de nuvele de dincolo înșoțite cu date, și se amănuntele mai luminoase din viața lor, scrise de mâna fieștecăruia. Gândul ce-l urmăresc redactorii prin aceasta, nu e rău, ba, pentru desfășurarea prielnică a revistei e bun, se câștigă poate muncitori de samă și scriitori de frunte, cărora le-a împletit până acum încă condeiul cunună de cinste nevesteșită. Din parte-ne ne alăturăm mai bucuroși la cuvintele înțelepte ale

d-lor Zamfirescu și Gorun. »Vorbiți publicului despre scrierile lor, recomandați-le, dacă le găsiți de vrednice, sfășiați-le, dacă le găsiți nevrednice, tăceți asupra celor, cari se par indiferente. Portretele, biografiile și celalte amănunte menite a satisface o curiozitate deocamdată prematură — să le lăsăm pentru acea vreme, ce poate a veni vre-odată; când publicul va ști mai întâi ce este cutare scriitor, pentru-ca să-l intereseze a afla și cine este«. Se mai puplică în numărul acesta și o poesie iscălită de Octavian Goga: **Dascădul.** Te poiesunează, te gădăle în suflet căldura stăpânită și prinosul de cucernicie turnat în vorba, pe care d-l Goga așa de măestru și cu atâta meșteșug o înmlădie și o așterne. Cântecul d-sale nou nouț și proaspăt, atinge corzi neatine până acum, e bucătică ruptă din sufletul îndurerat al neamului nostru, așa că a drept cuvânt il putem numi: poetul durerii și cu nedeptivile noastre. Volumul de poesii, ce o să iasă cât de curând, îl așteptăm ca pe un adevărat eveniment literar.

— **Revista noastră** sub direcțiunea d-nei Constanța Hodoș. Anul I. Nr. 10. 1 August 1905. Foaia iese în București de 2 ori pe lună. Prețul unui exemplar 30 bani. Cuprinsul: **Martirii** (roman) — Constanța Hodoș; **Scrisoare** (poesie) — Maria Cunțan; **Când începe educațiunea copilului?** — Luisa Neamțu; **Muzei albe** (poesie) — Ana M. Holda; **Note hazlii: Eroul învins** (nuvelă) — Mimi Pinson; **Salcie îngemănătă, Acelaș cântec** (poesii) — Fatma; **Chestiunea actorilor autori** — L. Sorlorin (legendă) — A. Tălășescu; **Nu ești acea.. dar** (poesie) Hildebrand Frolo; **Ce se spune despre domnul Tudor** (note) — Varia; **Arach** (poesie) Varia; **Cântec și Spre sară** (poesii) Octavia Corodanu; **Cronică literară: Scrieri politice și literare de M. Eminescu**. Vol. I. Din reviste. O nouă publicație pentru tinerime. **Scrisorile lui I. Ghica** — I. G. Atragem luarea aminte, îndeosebi a doamnelor asupra acestei reviste, pe care o conduce o femeie, cea mai bună dintre scriitoarele noastre în proză. Articlii, ce apar și bucățile ce se dau spre cetire sunt scrise de pene bune, ce au de stăpâne gingașe pe câte cineva din sexul frumos ori o Fatmă, ori o Ană, ori o Octavia. În vreme ce venerabilele noastre doamne și preagrațioasele noastre d-șoare își scaldă sufletul în mocirla unor cărți și cetanii și străine și cu necinste țesute, mai bine ar face dacă ar îndrăgi și cea ce avem noi: cărțile noastre, foile noastre și sufletul nostru românesc, ce se desprinde din ele. Prea multe indeletniciri bolnave și străine se încuibă între noi în vreme ce adevăratele lucruri buue cu folos și pe dreptul românești nu se încetățenesc și nu prind rădăcină, spre răul și spre pierzarea noastră. Doamnele noastre trebuie să înțeleagă, că fiind mame și române totodată, numai prin cetirea cărților și foilor noastre bune și numai sorbind dulceață și mir întremător din roadele sufletului românesc, pot să fie acea, ce se cere dela ele. Pe bunățatea mamelor se întemeiază viitorul bun și luminos al neamului nostru.

MAI NOU

Pacea între Rusia și Iaponia.

Mult dorita pace s'a încheiat. Războiul, care a dăinuit fără întrerupere 19 luni de zile, se va curma acum și se va pune sfârșit atâtei prăpădenii de oameni. Iaponia neîngăduind Rusia nici într'un chip a abzis de cele doue puncte pentru cari era cât pe aici să se pună capăt ori căror târguiei; anume de insula Sachalin și de despăgubirea de războiu. În schimb primește jumătate din insula Sachalin și plățirea cheltuielilor avute cu întreținerea prinsonerilor ruși. Dintre celelalte îngăduințe de însemnătate foarte mare pentru Iaponia e golirea Mandjuriei și a Coreii de cătră Rusia. Pricina, pentru care s'a pornit vrășmășia, aceste țeri au fost, pe cari Rusia contra învoielilor avute voia să și le țină pentru ea. Iaponia în punctul acesta poate fi mulțumită, — dar după isbânzile avute se așteaptă la despăgubirea atâtor spese, ce a avut. În vrme ce în Rusia e bucurie: în Iaponia e murmurare și neîndestulare mare pentru pacea făcută. E teamă, că acum și în Iaponia va izbucni revoluție.

244 număr
1905 végrh.

Arverési hirdetmény.

Alúlirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a hidalmási kir. járásbírósnak 1904 évi V. 261/4 számú végzése következtében Dr. Tamás Simon hidalmási ügyvéd által képviselt Lázár Jakab Szinpetrán Szimionné ellen 44 kor. 80 fil. s jár. erejéig 1905 évi május hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 618 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: sertések és tehének nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a hidalmási kir. járásbírósnak 1904 évi V. 261/5 számú végzése folytán 44 kor. 80 fil. tökéletesítés, és eddig összesen 49 kor. 36 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig alperes Szinpetrán Szimionné lakásán Topaszentkirály községben leendő megtartására 1905 évi szeptember hó 9-ik napjának délutáni 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107 és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsárónak is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. tcz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Hidalmás 1905 évi augusztus hó 27-én.

Dán Bálint s. k.,
kir. bir. végr.

»SĂMĂNĂTORUL«

Revistă literară săptămânală. — Anul IV.

Apare în

București. Strada Regală Nrul 6.

Esemplarul: în țară 20 bani; în străinătate 25 bani.

Abonamentul anual: în țară 10 lei, în străinătate 12 lei.

La administrația „Răvașului“ se află:

Cartea Durerii, de E. Bougaud. Prețul broșurată 1'50.

Ep. P. P. Aron și D. Novacovici, de Dr. Bunea. Prețul 4 c. 50 f. plus 20 fil. porto.

Discursuri, Autonomia bis. de Dr. Bunea. Prețul 5 cor. plus 20 fil. porto.

Visuri trecute, de Alesandru Ciura. Prețul 1 c. plus 10 fil. porto.

Cântece, de Emil Sabo. Prețul 1 cor. plus 10 fil. porto.

Castelul din Carpați, de Jules Verne. Broș. 1 cor. 60 fil. plus porto 10 fil.

Vechile Episcopii, de Dr. Bunea. Prețul 2 c. 50 fil. plus porto 10 fil.

In atențiunea mireseilor!

Serviciu de porțelan de Karlsbad, minunat executat, colorat, complet pentru 12 persoane de la 15 fl. în sus. — Serviciu de sticlărie pentru 12 persoane 33 bucăți 2 fl. 95 cr.

Lampe, atârând, eu eia 3 fl. 95 cr.

Serviciu de tee și cafea 2 fl. 80 cr. — 3 fl. Obiecte de argint de china — Daruri ocazionale — rame pentru icoane, lampe de grădină, etc. în prețurile de fabrică.

La comanda din provincii mă rog a însemna cea din urmă stațiune de tren.

Somlyai, Succesorul lui **Müller.**

magazin de sticlărie și porțelanerie

Cluj, Kossuth Lajos u. nr. 4.

NB. Fieștecine dacă cumpără în preț de 10 coroane, primește portretul seu în mărime naturală, cu totul gratis, numai pentru rame plătește 3 coroane. (80) 18—52

Conținutul următoarelor preparate sunt recunoscut de foarte bune de profesori și medici renumiți,

Senegin contra tusei, răgușelei, durerii de pept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fl. și 2 cor.

Caspic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprindearea de stomac, greața și vomarea, sgârziurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Kaljodsarsapari. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la morburii secrete, 1 sticlă 2 cor.

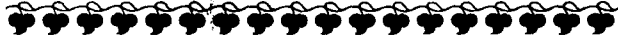
Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, precum palpitatea de inimă, ameteii, durerii de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai decât să comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul 1 cor.

Chimicale, droguri, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rom și altele. Tee rusice, parfumuri, săpunuri crem escelent pentru față și mâni. Articole cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți precum și prof. Ori-ce fel de articol din brânșă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și ve veți convinge.

(67) 13—

Cornel Demeter.

apotecar în Orăștie (Szászváros) Iskola-u. 55

UN

Culegător-tipograf

află aplicație numai decât în tipografia »Carmen« Petru P. Barițiu din Cluj, Str. Ferencz József-út 58.

Condiția e stabilă!

»Sămănătorul«

Numeri singuratici din escelenta revistă, dirigeată de N. Iorga se află de vânzare în fiecare Duminecă la »Răvașul« (Jókai utca nr. 6).

Cine suferă de **Epilepsie** și stări nervoase, se ceară (nevoie) sgârziuri broșura despre Epilepsie, care se trimite gratis și franco dela »Privil. Schwanen Apotheke,« Frankfurt a. Main. 45 54—.

FĂT-FRUMOS

REVISTĂ LITERARĂ DIN BÎRLAD
Anul al II-lea.

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 6 lei. — Numărul 25 bani.

În străinătate 8 lei. — Numărul 30 bani.

Redacția și Administrația: Strada Speranței 34.

Mare surprindere!

600 bucăți numai cu fl. 1'95.

Un orologiu aurit, Anker precis cu catenă potrivită, umblă punctuos pentru ce se dă garanță de 3 ani, 1 cravată de mătășă modernă pentru domni, 3 batiste fine, 1 inel pentru domni cu imit. de peatră scumpă, 1 sugaretă cu chichlimbar, 1 cuțit de busunar cu cele de lipsă, 1 broș pentru dame (noutate), 1 oglindă minunată pentru toaletă, 1 portmoneu de piele pentru bani, 1 colu de mărgelă minunat de frumos, 1 păr. bumbi de manjete, 3 bumbi de căm. la pept, toate aur Double cu chea patent, recușite de scris de nikel, prima, 1 p. butoni de similii brilante, 3 obiecte de jux de mare efect hazliu pentru tineri și bătrâni, un drăguț album, cu 36 icoane cele mai frumoase din lume, 20 obiecte necesare la coresp. și încă 520 alte obiecte nesmintit de lipsă în casă. **Toate laolaltă** cu orologiu — care singur e vrednic banii aceia, costă numai **1 fl. 95.** Trimiterea cu rambursă ori trimițând banii înainte la casa de export.

S. URBACH, Krakau Nr. 154/K.

NB. Pentru ce nu cunvine să retrimiți banii, astfel risicul eschis (66) 25—

Tipografia »Carmen« Petru P. Barițiu Cluj — Kolozsvár.

Magazin special de pălării:

La „Regele Pălărilor“ — A „Halapkirály“-hoz

(77) Cluj — Piața „Regele Matia“ Nr. 17. 18—25

Foarte bogat deposit de pălării din țară și streinătate — pentru bărbați și copii, — cilindre și în chipie de vênat și sport.

Pentru preoțimea orientală tot-deauna se află în Magazin pălării după moda preoțească, moi și tari.

Comandele din provincie se execută punctuos. Trebuie comunicată mărimea capului în centimetri. Intreprindere specială!

Cele mai ieftine prețuri fixe

Despre păcatele sătenilor.

Găzanie poporală

de Ioan Roman.

A apărut, în »Cărțile Săteanului Român« (Nr. 3) și costă 20 fil. plus porto 3 fil. Comandele se se adreseze la: Răvașul, Cluj, Jókai u. 6. sz.

„LUCEAFĂRUL“

Revistă pentru literatură și artă. Anul IV. Apare de 2 ori pe lună. Publică: nuvele, schițe, poezii, articole muzicale, descrieri de călătorie, cronici, dări de samă și numeroase ilustrații artistice și de actualitate.

ABONAMENT:

Ediția simplă: Un an 12 coroane. În România și străinătate 16 cor. 6 luni 6 cor. În str. 8 cor.

Pentru preoți săraci, învățători și studenți: Un an 7 cor, în străinătate 12 cor.

Ediția de lux: Un an 20 cor. În România 25 c. 6 luni 10 cor., în străinătate 12 cor. 50 bani.

50.000 părechi de păpuci

4 păr. pentru numai fl. 2'80

câtă vreme mai ține marfa se vor vinde pentru acest preț de batjocură din pricina cumpărării unei mari masse de ghetete. 1 păr. pentru domni și p. p. dame de piele, brunetă ori neagră, cu șinoare, de prima calitate și cu talpă bine cuită; 1 păr. p. domni și 1 păr. p. dame păpuci de modă, cu »paspoil«, foarte eleganți, fasonul cel mai nou, cupțuși bine pentru iarnă, foarte drăguți și ușori de purtat. Mărimea după cm. Toate patru păr. numai fl. 2'80. Trimiterea prin rambursă ori anticipând banii, o face:

Esp. de păpuci a lui S. Urbach

Krakau Nr. 154/K.

Schimbul vermis, și banii se returnează la dorință, astfel risicul eschis. (45) 29—

Tipografia

»CARMEN«

PETRU P. BARIȚIU

CLUJ

Ferencz József-út 58 sz.

Primește tot felul de lucrări, ce cad în brânșă acestei măestrii, executându-le cât se poate de cu gust, în stilul cel mai modern și cu prețuri moderate.

Comandele se primesc și la Librăria D-lui **Erich Fabritius** din Cluj (Piața Regelui Matia nr. 32.)

Ca prima tipografie românească în acest comitat, se roagă de binevoitorul sprijin al celorlalte institute românești, precum și al privaților.

